

แนวทางการส่งเสริมการจัดบริการสวัสดิการสังคมของโครงการบ้านน้อยในนิคมสร้างตนเอง
ในจังหวัดพิษณุโลก

GUIDELINES FOR PROMOTING SOCIAL WELFARE SERVICES OF BAN NOI PROJECT IN THE
SELF-ESTABLISHED SETTLEMENT IN PHITSANULOK PROVINCE

Received: 19/06/2565

Revised: 29/12/2565

Accepted: 29/12/2565

อักรพงษ์ เพ็ชรพูล¹, นุชนาถ ยูฮันเงาะ²,

และกฤตวรรณ สาหร่าย³

Akarapong Pethpool¹, Nuchanat Yuhannogh²

and Kittawan Sarai³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัญหาความต้องการและศึกษาแนวทางการส่งเสริมการจัดบริการสวัสดิการสังคมของโครงการบ้านน้อยในนิคมสร้างตนเองในจังหวัดพิษณุโลก โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ตอนที่ 1 สัมภาษณ์เชิงลึก ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง จำนวน 4 กลุ่ม คือ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านคนไร้ที่พึ่ง พนักงานส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ผู้แทนสมาชิกโครงการและองค์กรสาธารณประโยชน์ รวมจำนวน 40 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ตอนที่ 2 การสนทนากลุ่ม โดยเลือกแบบเจาะจงจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านคนไร้ที่พึ่ง และผู้แทนสมาชิกโครงการ จำนวน 10 คน นำเสนอผลแบบเชิงพรรณนาความ

ผลการวิจัยพบว่า สถานการณ์มี 5 ด้าน คือ 1)บริบททั่วไปเป็นการคุ้มครองสวัสดิภาพคนไร้ที่พึ่งให้มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น 2)บุคลากรไม่เพียงพอและไม่มีความเชี่ยวชาญ 3)การดำเนินงานพัฒนาทักษะอาชีพมีแต่เกษตรกรรม 4)ประเมินผลตามตัวชี้วัดของหน่วยงาน 5)งบประมาณรายรับรายจ่าย คือ ค่าอาหารสาธารณสุขโรค และค่าจ้างเหมาบุคลากร ความต้องการ มี 5 ประเด็น คือ 1)ขอรับคำแนะนำการติดต่อญาติและการเยี่ยมบ้าน 2)การผ่อนปรน กฎ ระเบียบให้อิสระในการดำรงชีวิต 3)การได้รับการจัดสรรที่ดินเพื่อการประกอบอาชีพ 4)การขอลาออกจากโครงการ 5)การมีรายได้จากการจ้างงาน

แนวทางการส่งเสริมการจัดบริการสวัสดิการสังคม มี 9 แนวทาง คือ 1)ป้องกันการไร้ที่พึ่ง 2)ตระหนักความภาคภูมิใจในตนเองและพึ่งตนเอง 3)กองทุนสวัสดิการ 4)การจ้างงานประจำในหน่วยงาน 5)จัดกิจกรรมนันทนาการ 6)การดำรงชีวิตอิสระ 7)การจ่ายเบี้ยยังชีพ 8)การเยี่ยมบ้าน และ9)การส่งเสริมให้มีงานทำสร้างรายได้

¹นักศึกษาลัทธิสุตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสวัสดิการสังคม คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสวัสดิการสังคม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

¹Students of the Master of Social Work program Department of Social Welfare Administration Faculty of Social Work and Social Welfare, Huachiew Chalermprakiet University

²⁻³อาจารย์ประจำคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสวัสดิการสังคม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

²⁻³Lecturer at the Faculty of Social Work and Social Welfare, Huachiew Chalermprakiet University

มีข้อเสนอแนะคือมีนโยบายพัฒนาระบบการจ้างเหมาบริการเฉพาะคนไร้ที่พึ่งให้สร้างรายได้ในที่ดินและจัดสรรที่ดินในนิคมสร้างตนเองให้ครอบคลุม

คำสำคัญ: การส่งเสริม, บริการสวัสดิการสังคม, บ้านน้อยในนิคมสร้างตนเอง

ABSTRACT

This research aims to Study the situation, problems, needs and study the guidelines for the promotion of social welfare services of the settlement houses project in Phitsanulok province. By a qualitative research method, Part 1, In-depth interview by choose purposive sampling technique of 4 groups namely homeless workers, local authorities, member representative project and NGO staff member total 40 Persons, by content analysis. Part 2, Focus group, namely homeless workers and member representative project total 10 Persons and present descriptive results.

The results of the research showed that There are five aspects of the situation is 1) general context to solve problems and protection to the homeless improved quality of life 2) Personnel inadequate and unsavory of operational expertise 3) Operations Occupation is agriculture 4) Assessed according to the agency's indicators 5) Budget is food, utilities, and personnel wages. There are five needs is a advice, 1) contact relatives and home visits 2) The optional except rules deregulation a gives freedom to live 3) Has been allocated land for occupation 4) The resign from the project and 5) have income from employment, Guidelines there are amount nine is 1) The protection homeless 2) Self-esteem and self-reliance 3) Welfare fund 4) Full time employment in the settlement houses 5) Recreational activities 6) Independent living 7) pay pension and 8) home visits and 9) work to make money. The recommend is a policy for the development of the contracting system and hand over land in the settlement houses.

Keywords: Promotion, Social Welfare Service, Settlement Houses

บทนำ

ปัญหาของคนไร้ที่พึ่ง คนไร้บ้าน คนเร่ร่อน คนขอทาน เป็นปัญหาที่มีมานานแล้วในสังคมของประเทศไทย และมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงมากขึ้นตามลำดับอันก่อให้เกิดเป็นปัญหาสังคมที่เชื่อมโยงไปยังปัญหาอื่นๆ กลุ่มคนเหล่านี้ไม่เพียงแต่ต้องเผชิญกับความยากลำบากในการใช้ชีวิต ตั้งแต่การขาดแคลนที่หลบนอน ที่

ปลอดภัย มิดชิด ป้องกันแดดและฝน ขาดแคลนห้องน้ำ หรือต้องแบกกระเป๋าสัมภาระ ไปในทุกหนทุกแห่งเท่านั้น แต่ยังทำให้พวกเขา “ถูก” คนทั่วไปในชุมชนเมือง ตัดสิน ประเมินคุณค่า และประทับตรา(stigmatize) พวกเขาในฐานะที่เป็น สิ่งแปลกแยก สกปรก น่ากลัวน่าหวาดระแวง และต้องกำจัดออกไปจากชุมชนเมือง เพราะเป็นส่วนเกินของเมือง จึงต้องได้รับการบำบัด พื้นฟูหรือจัดให้อยู่ในพื้นที่เฉพาะเพียงเท่านั้น (อัจฉรา รักยุติธรรม, 2559) ดังนั้น จึงนำมาสู่การให้ความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐในด้านปัจจัยแห่งดำรงชีวิต ตามกฎหมายการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง (บุญเลิศ วิเศษปรีชา, 2560) จากข้อมูลในปี 2563 การคุ้มครองช่วยเหลือกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคม ด้านการจัดสวัสดิการขั้นพื้นฐาน ในกลุ่มคนไร้ที่พึ่ง คนไร้บ้าน คนเร่ร่อน คนขอทาน และผู้ใช้ชีวิตในที่สาธารณะ ในสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง จำนวน 11 แห่ง ทั่วประเทศ มีจำนวนถึง 4,378 คน (กองคุ้มครองสวัสดิภาพและเสริมสร้างคุณภาพชีวิต, ตุลาคม 2563) โดยมีการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐ คือ โครงการสร้างชีวิตใหม่ให้คนเร่ร่อนขอทาน หรือ โครงการบ้านน้อยในนิคมสร้างตนเอง ซึ่งส่งเสริมให้ประชาชนผู้ประสบปัญหาทางสังคม ผูกทักษะชีวิตและการประกอบอาชีพ ในที่ทำการนิคมสร้างตนเอง

จังหวัดพิษณุโลก มีการดำเนินโครงการบ้านน้อยในนิคมสร้างตนเอง จำนวน 2 แห่ง จากจำนวน 24 แห่ง ทั่วประเทศ คือ โครงการบ้านน้อยในนิคมสร้างตนเองบางระกำ อำเภอบางระกำ และโครงการบ้านน้อยในนิคมสร้างตนเองทุ่งสาม อำเภอบรรพตพิสัย (คู่มือการดำเนินงานโครงการสร้างชีวิตใหม่ให้คนเร่ร่อน คนไร้ที่พึ่ง และคนขอทาน “บ้านน้อยในนิคม”, 2559) พบปัญหาในเชิงนโยบายและการบริหารจัดการ หลายประการ ดังที่ กฤษณัย ศรีจันทร์ (2563) ได้ศึกษา การประเมินผลโครงการบ้านน้อยในนิคมสร้างตนเอง พบว่า การบริหารทรัพยากร ยังมีข้อจำกัด อาทิ งบประมาณไม่เพียงพอ ต่อการพัฒนาศักยภาพสมาชิกโครงการบ้านน้อยในนิคมสร้างตนเอง (ปวรพรรณ เผือกผาสุก, 2562) และยังพบว่าพื้นที่ในการฝึกอาชีพนั้น สามารถทำได้แต่การเกษตรเพียงอย่างเดียว ไม่สามารถประกอบอาชีพตามความนัดหรือความต้องการได้ และไม่เอื้อประโยชน์ให้สมาชิกโครงการบ้านน้อยในนิคมสร้างตนเอง ให้ดำรงชีวิตอิสระ ไม่เอื้อให้เกิดความรักในบ้านของตนเอง ไม่สามารถออกไปประกอบอาชีพ หรือมีครอบครัวได้เพราะมีกฎ มีระเบียบข้อห้ามหลายประการ และยังถูกจำกัดสิทธิสวัสดิการของรัฐหลายประการ อาทิ ไม่ได้รับสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ หรือพิการ ซึ่งร้อยละ 90 ของจำนวนสมาชิกโครงการบ้านน้อยในนิคมสร้างตนเอง มีความต้องการจะกลับไปใช้ชีวิตอิสระกับบุคคลในครอบครัวตามกฎหมาย (สัมภาษณ์สมาชิกโครงการ ระหว่างการฝึกภาคปฏิบัติ วันที่ 15 พฤศจิกายน 2563) แต่ไม่สามารถติดต่อครอบครัวได้ หรือกรณีติดต่อครอบครัวได้ แต่ครอบครัวไม่ยอมรับสมาชิกโครงการบ้านน้อยในนิคมสร้างตนเอง กลับไปอาศัยอยู่ด้วย ด้วยเหตุผลต่างๆ เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจมีรายได้ไม่เพียงพอจายจึงไม่สามารถรับภาระเพิ่มได้ ประกอบกับเคยมีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีกับครอบครัวเช่น การทะเลาะวิวาท ไม่ทำงาน ติดสุรา เป็นต้น และในบางรายผู้บุพการี เสียชีวิตไม่สามารถพึ่งพิงผู้อื่นได้ ดังนั้นด้วยความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสถานการณ์และแนวทางการส่งเสริมการจัดบริการสวัสดิการสังคมของโครงการบ้านน้อยในนิคมสร้างตนเองในจังหวัดพิษณุโลก ในครั้งนี้ เพื่อเสนอเป็นแนวทางในด้านการวางแผนเชิงนโยบายสำหรับการจัดบริการสวัสดิการสังคม ในเป้าหมายกลุ่มเปราะบางทางสังคมต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์และปัญหาความต้องการในการจัดบริการสวัสดิการสังคมของโครงการบ้านน้อยในนิคมสร้างตนเองในจังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการจัดบริการสวัสดิการสังคมของโครงการบ้านน้อยในนิคมสร้างตนเองในจังหวัดพิษณุโลก

วิธีการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย จำนวน 2 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เพื่อศึกษาสถานการณ์และปัญหาความต้องการในการจัดบริการสวัสดิการสังคมของโครงการบ้านน้อยในนิคมสร้างตนเองในจังหวัดพิษณุโลก โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยเลือกแบบเจาะจง จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ รวมจำนวน 40 คน โดยแบ่งเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 เจ้าหน้าที่หรือผู้แทน หน่วยงานที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับโครงการบ้านน้อยในนิคมสร้างตนเองในจังหวัดพิษณุโลก กลุ่มที่ 2 เจ้าหน้าที่หรือผู้แทน หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่ตั้งของนิคมสร้างตนเอง กลุ่มที่ 3 สมาชิกโครงการบ้านน้อยในนิคมสร้างตนเองในจังหวัดพิษณุโลก กลุ่มที่ 4 กลุ่มผู้แทนจากองค์กรสาธารณประโยชน์

เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ ตัวผู้วิจัยและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างอุปกรณ์บันทึกภาพและเสียง การตรวจสอบความสอดคล้องและความเที่ยงตรงของแบบสัมภาษณ์ โดยผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้องจำนวน 3 ท่าน และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปทดลองใช้ กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล โดยใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า ด้านข้อมูล ด้านตัวผู้วิจัย และด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์เนื้อหา สรุปข้อมูลตีความและนำเสนอเชิงพรรณนาความ

ตอนที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการจัดบริการสวัสดิการสังคมของโครงการบ้านน้อยในนิคมสร้างตนเองในจังหวัดพิษณุโลก โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม อาสาสมัครผู้ร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 10 คน ได้แก่ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ จำนวน 5 คน และ ผู้แทนสมาชิกโครงการบ้านน้อยในนิคมสร้างตนเองในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 5 คน ด้วยระบบออนไลน์ โปรแกรม Zoom Topic: “การสนทนากลุ่มออนไลน์” Join Zoom Meeting Meeting ID: 806 250 9161 และ Passcode: 4TbGyX วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา สรุปข้อมูลตีความและนำเสนอเชิงพรรณนาความ และผ่านพิจารณาด้านจริยธรรมการวิจัยตามหนังสือรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ เลขที่ อ.1125/2564 วันที่รับรองวันที่ 26 กันยายน 2564

ผลการวิจัย

1. สถานการณ์และปัญหาความต้องการในการจัดบริการสวัสดิการสังคมของโครงการ บ้านน้อยในนิคมสร้างตนเองในจังหวัดพิษณุโลก แบ่งออกเป็นประเด็นศึกษาได้ดังต่อไปนี้

1.1) สถานการณ์การบริหารจัดการ พบว่า แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่

ด้านที่ 1 บริบททั่วไป พบว่า เริ่มดำเนินโครงการตั้งแต่ปี พ.ศ.2559 จำนวน 2 แห่ง คือ ที่ทำการนิคมสร้างตนเองทุ่งสาน อำเภอพรหมพิราม มีจำนวนสมาชิกโครงการขณะที่เก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 20 ราย และแห่งที่ 2 คือ ที่ทำการนิคมสร้างตนเองบางระกำ อำเภอบางระกำ มีจำนวนสมาชิกโครงการ ขณะที่เก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 20 ราย ลักษณะบ้านพักที่อาศัย ตั้งอยู่ในสถานที่ราชการในที่ทำการนิคมสร้างตนเอง มีลักษณะเป็นบ้านพักเดี่ยว โครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก ขนาด 3 ตารางเมตร แบบมีห้องน้ำในตัว สำหรับพักอาศัย 1 หลังต่อสมาชิกโครงการจำนวน 1 คน

ด้านที่ 2 บุคลากร พบว่า มีการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของหน่วยงานระดับนโยบาย แต่ในการกำหนดกรอบอัตรากำลังของบุคลากร พบว่า ไม่เพียงพอสำหรับการจัดบริการสวัสดิการสังคมและบุคลากรไม่มีความมั่นคงในสายงานอาชีพ และบุคลากรขาดความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ในทางสังคม สงเคราะห์และทางด้านจิตวิทยา การให้คำปรึกษา

ด้านที่ 3 การดำเนินงาน พบว่า มีขั้นตอนกำหนดแนวทางการดำเนินงานของ คณะทำงานเป็นสหวิชาชีพ ตามที่หน่วยงานระดับนโยบายกำหนดไว้ แต่ไม่มีการมีส่วนร่วมเนื่องจากข้อจำกัด ด้านงบประมาณและการส่งการข้ามหน่วยงานขาดความรู้ความเชี่ยวชาญ ขั้นตอนการคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการ มีการประชาสัมพันธ์ในสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งวังทองจากผู้ที่มีคุณสมบัติร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง แต่การดำเนินงานมี ข้อจำกัดคือ ส่วนใหญ่มีความผิดปกติทางจิตโดยจำเป็นต้องรับประทุษร้ายบำบัดรักษาอย่างต่อเนื่อง ขั้นตอนการพัฒนาทักษะอาชีพ จำกัดเฉพาะด้านการเกษตร และเรียนรู้กฎระเบียบการอยู่ร่วมกันในสังคม

ด้านที่ 4 การประเมินผล พบว่า ประเมินผลตามเอกสารแบบฟอร์มตัวชี้วัดที่หน่วยงาน ในระดับนโยบายกำหนด โดยเป็นการจัดการภายในของหน่วยงานที่ทำการนิคมสร้างตนเอง มีข้อจำกัด ขาดความ คำนึงถึงคุณภาพชีวิตและการพึ่งตนเองของสมาชิกโครงการในระยะยาว

ด้านที่ 5 การบริหารจัดการงบประมาณรายรับรายจ่าย พบว่า มีรายจ่ายประจำในการ จัดบริการสวัสดิการสังคม โดยเฉลี่ยคนละ 155 บาท ต่อคนต่อวัน โดยแบ่งเป็นค่าอาหารและสาธารณูปโภค ค่าจ้างเหมาบุคลากร รายรับ พบว่า ไม่มีความแน่นอนเนื่องจากตลาดชุมชนในการรองรับผลผลิต มีข้อจำกัดในการ จำหน่าย คือแข่งขันกับร้านค้าประจำในตลาดชุมชน ความไม่มั่นใจในคุณภาพของพืชผลทางการเกษตรของ โครงการ

1.2) ปัญหาและอุปสรรคในการจัดบริการสวัสดิการสังคม พบว่า แบ่งออกเป็น 7 ด้าน

ได้แก่ ด้านการศึกษา พบว่า ไม่มีบุคลากรที่เป็นครูหรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านทางการฝึกอาชีพต่างๆ มา สอนเทคนิควิธีการในวิชาชีพเฉพาะด้านหรืออาชีพตามถนัดและความสนใจ ด้านที่อยู่อาศัย พบว่า มีที่ตั้งอยู่ในเขต ชนบทห่างไกลเขตเศรษฐกิจ ที่จะเอื้อประโยชน์ในการหางานทำ กระตือรือร้นในการพึ่งตนเองได้ ไม่สะดวกกับการ

เดินทาง มีกฎระเบียบที่เคร่งครัด ส่งผลให้เกิดความรู้สึกละเลยกับการถูกกักขังบริเวณ การคุ้นชินกับความ สะดวกสบายที่รัฐจัดบริการให้ ส่งผลทำให้สร้างลักษณะนิสัย ความเกลียดชัง ไม่กระตือรือร้น ด้านสุขภาพ อนามัย มีปัญหาพฤติกรรมที่คุ้นชินกับการไม่ดูแลรักษาสุขภาพร่างกายของตนเอง และความบกพร่องในการรับรู้ที่ เกิดจากอาการผิดปกติของจิตใจและไม่สามารถควบคุมการรับประทานยาปฏิชีวนะตามแพทย์สั่งได้ ด้านการมีงาน ทำและมีรายได้ พบว่า ไม่มีงานรองรับหรือจ้างใช้แรงงานประจำ เนื่องจากเป็นชุมชนขนาดเล็ก ชุมชนชนบท ค่าตอบแทนถูกคิดเป็นสินน้ำใจ ซึ่งน้อยกว่าค่าแรงขั้นต่ำ ชุมชนหวาดกลัวอันตรายเพราะเข้าใจว่าเป็นกลุ่มคนที่มี ความผิดปกติทางจิต ขาดความเป็นอิสระในการเดินทางออกไปทำงานและกลับมานอนพักที่บ้าน เนื่องจากมี กฎระเบียบเข้มงวด ด้านกระบวนการยุติธรรม พบว่า ค่าแรงหรือค่าตอบแทนที่ได้รับจากการจ้างงานมีความไม่ เสมอภาคและเป็นธรรมและไม่สามารถเข้าถึงสวัสดิการเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุและเบี้ยความพิการ ด้านนันทนาการ พบว่า มีกฎระเบียบที่เข้มงวดไม่สามารถออกไปมีสันทนาการหรือการพักผ่อนเป็นครอบครัวและสนองความต้องการตาม ธรรมชาติได้ และ ด้านบริการสังคมทั่วไป เช่น อาหารและเครื่องนุ่งห่ม งบประมาณไม่เพียงพอ ขาดการเรียนรู้ ทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตส่วนตัว

1.3) ความต้องการของสมาชิกโครงการบ้านน้อยในนิคมสร้างตนเอง พบว่า แบ่ง ออกเป็น 5 ประเด็น ได้แก่

ประเด็นที่ 1 คือ การขอรับคำแนะนำการติดต่อญาติและการเยี่ยมบ้าน พบว่า ไม่ สามารถติดต่อครอบครัวหรือญาติได้ ไม่มีครอบครัวหรือญาติเดินทางมาติดต่อขอรับตัว เนื่องจากประสบปัญหา ทางเศรษฐกิจไม่สามารถดูแลได้ ต้องการติดต่อญาติและเยี่ยมบ้านตามทะเบียนราษฎรและต้องการกลับบ้าน

ประเด็นที่ 2 คือ การผ่อนปรน กฎ ระเบียบ เพื่อความเป็นอิสระในการดำรงชีวิต พบว่า การ ถูกควบคุมและกักขังบริเวณ เสมือนผู้ต้องโทษในทัณฑสถาน จึงต้องการที่จะได้รับการดำรงชีวิตอย่างอิสระ เหนือ เช่นสมาชิกคนทั่วไปในชุมชน ตามหลักสิทธิและเสรีภาพ

ประเด็นที่ 3 คือ การได้รับการจัดสรรที่ดินและทุนกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพ พบว่า ต้องการที่จะได้รับการจัดสรรที่ดินเป็นของตนเอง เพื่อการครองชีพและประกอบอาชีพสร้างรายได้เป็นของตนเอง โดยที่ไม่ต้องพึ่งรัฐ ซึ่งจะก่อให้เกิดความรู้สึกรักและมีความผูกพัน ในที่ดินที่เป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง และใน อนาคตก็สามารถจะมีครอบครัว มีบุตรได้และการได้รับสิทธิการกู้ยืมเงินทุนสำหรับการประกอบอาชีพ จาก กองทุนกู้ยืมต่างๆ เพื่อสร้างความมั่นคงในชีวิต

ประเด็นที่ 4 คือ การลาออกจากโครงการบ้านน้อยในนิคมสร้างตนเอง พบว่า การมี ระเบียบข้อห้ามไว้อย่างเข้มงวด เกิดความรู้สึก ถูกปิดกั้น อึดอัดไม่สบายใจจึงต้องการลาออกจากโครงการเพื่อไป ทำงานประกอบอาชีพด้วยตนเองและใช้ชีวิตอิสระ ในขณะที่ร่างกายยังมีกำลังมีแรง

ประเด็นที่ 5 คือ การมีรายได้จากการจ้างงาน พบว่า ขาดการช่วยเหลือ ส่งเสริมหรือ สนับสนุนลงทุนจากการทำงานให้มีรายได้ ต้องการได้รับการจ้างงานจากผู้ประกอบการภายนอก ซึ่งเป็นลักษณะ งานประจำ หรือการรับงานกลับมาทำที่พักอาศัยในโครงการ

1.4) การมีส่วนร่วมในการจัดบริการสวัสดิการสังคม พบว่า แบ่งออกเป็น 5 ประเด็น

ประเด็นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการออกแบบวิธีการดำเนินการ พบว่า มีส่วนร่วมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งในการจัดทำข้อตกลงความร่วมมือในการออกแบบกิจกรรมในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

ประเด็นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ พบว่า มีการร่วมกันวางแผนการดำเนินการประจำปีโดยคณะทำงานที่เป็นเครือข่ายสหวิชาชีพในพื้นที่

ประเด็นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ พบว่า มีการจัดทำข้อตกลงความร่วมมือในการจ้างงานสร้างรายได้ จากหน่วยงานเอกชน และชุมชนใกล้เคียง

ประเด็นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ พบว่า มีการแบ่งปันผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างสมาชิกโครงการด้วยตนเอง และกับหน่วยงาน ประชาชน ร้านค้าชุมชนใกล้เคียงที่ตั้งของที่ทำกรนิคมสร้างตนเอง โดยแบ่งปันผลประโยชน์ที่ไม่ใช่เพียงแต่รายได้เท่านั้น แต่ยังเป็นการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในด้านจิตใจร่วมกัน

ประเด็นที่ 5 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า มีส่วนร่วมจากเครือข่ายการทำงานเชิงสหวิชาชีพ ทั้งหน่วยงานระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ

2. แนวทางการส่งเสริมการจัดบริการสวัสดิการสังคมของโครงการบ้านน้อยในนิคมสร้าง

ตนเองในจังหวัดพิษณุโลก สามารถแบ่งออกได้เป็น 9 แนวทาง ดังต่อไปนี้

2.1 แนวทางสนับสนุนให้มีระบบการป้องกันการไร้ที่พึ่ง พบว่า ควรมีการสนับสนุนระบบเพื่อนครอบครัวการให้ปรึกษาครอบครัวเฉพาะด้าน ระบบป้องกันแก้ไขความขัดแย้ง และช่วยเหลือด้านการจัดการรายรับรายจ่ายครัวเรือน และการสนับสนุนการพึ่งพาอาศัยจากชุมชน

2.2 แนวทางสนับสนุนให้ตระหนักในความภาคภูมิใจในตนเองและพึ่งตนเอง พบว่า ควรสนับสนุนให้ตระหนักในความภาคภูมิใจในตนเองและการพึ่งตนเอง กระตุ้นให้เกิดความรู้สึกการมีคุณค่าภายในจิตใจของตน และสนับสนุนให้จัดตั้งกลุ่ม สมาคมการช่วยเหลือกันเองภายในกลุ่มของตน

2.3 แนวทางสนับสนุนให้มีกองทุนสวัสดิการสำหรับการประกอบอาชีพ พบว่า ควรสนับสนุนให้มีที่ดินในครอบครองสำหรับการประกอบสัมมาอาชีพตามคุณสมบัติของการเป็นสมาชิกนิคม ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการเฉพาะสำหรับผู้ประสบปัญหาสังคม ส่งเสริมกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา อบรมทักษะการประกอบสัมมาอาชีพ ส่งเสริมให้เรียนรู้ทักษะการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายส่วนตัว ได้แก่ จ่ายค่าเช่าบ้านในราคาถูก ค่าสาธารณูปโภค และส่งเสริมให้เข้าสู่ระบบประกันสังคมในมาตรา 40

2.4 แนวทางสนับสนุนให้มีระเบียบกฎเกณฑ์และมาตรการทางกฎหมายเฉพาะสำหรับการจ้างงานประจำ พบว่า ควรสนับสนุนให้มีระเบียบในการจ้างเหมาสมาชิกโครงการบ้านน้อยในนิคมสร้างตนเองให้เป็นคนงาน และหรือเจ้าหน้าที่ดูแลทำความสะอาด ตามข้อตกลงของหน่วยงาน

2.5 แนวทางส่งเสริมการจัดกิจกรรมนันทนาการและการเรียนรู้ตามอัธยาศัย พบว่า ควรสนับสนุนกิจกรรมสำหรับสมาชิกที่มีข้อจำกัดทางจิตใจ มีแนวทางการส่งเสริมด้วยการจัดกิจกรรมการอ่านหนังสือที่สนใจหรือกิจกรรมเกมที่สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้และพัฒนาทักษะกระบวนการคิด

2.6 แนวทางการสนับสนุนระบบการดำรงชีวิตอิสระ พบว่า ควรสนับสนุนให้เกิดระบบการสร้างครอบครัวใหม่ สนับสนุนการสร้างลักษณะของการเป็นผู้นำครอบครัว ผู้นำชุมชน และการยอมรับจากสังคม ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้เป็นสมาชิกนิคมตามกฎหมายการจัดสรรที่ดินเพื่อการครองชีพ

2.7 แนวทางการสนับสนุนให้มีสวัสดิการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้มีรายได้น้อย พบว่า ควรส่งเสริมให้ได้รับสวัสดิการเบี้ยยังชีพหรือสวัสดิการตามนโยบายของภาครัฐ และการได้รับสิทธิสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุและเบี้ยยังชีพคนพิการ

2.8 แนวทางการสนับสนุนการติดตามญาติ พบว่า ควรสนับสนุนให้ความช่วยเหลือสำหรับผู้ที่มีความต้องการให้ติดตามญาติของตนหรือต้องการไปเยี่ยมบ้านตามภูมิลำเนา และควรสนับสนุนให้มีการได้รับคำแนะนำและการช่วยเหลือหรือให้เดินทางไปเยี่ยมบ้าน หรือเยี่ยมญาติด้วยตนเองโดยอิสระและควรมีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพิทักษ์ สิทธิทางร่างกาย สิทธิทางสังคม สิทธิทางการเมือง

2.9 แนวทางการส่งเสริมให้มีงานทำและการสร้างรายได้ พบว่า ควรมีการส่งเสริมให้มีการจ้างงานจากบริษัทห้างร้านค้าภายนอกและควรสนับสนุนให้มีการแนะนำอาชีพประจำหรือการทำงานที่เหมาะสมตามเพศสภาพ อายุ บุคลิกลักษณะและความสามารถเฉพาะ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมการจัดบริการสวัสดิการสังคมของโครงการบ้านน้อยในนิคมสร้างตนเองในจังหวัดพิษณุโลก” มีประเด็นนำมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังต่อไปนี้

1. สถานการณ์และปัญหาความต้องการในการจัดบริการสวัสดิการสังคมของโครงการบ้านน้อยในนิคมสร้างตนเองในจังหวัดพิษณุโลก

ผลการศึกษาพบว่า สถานการณ์การบริหารจัดการของโครงการบ้านน้อยในนิคมสร้างตนเองในจังหวัดพิษณุโลก เป็นการดำเนินงานตามนโยบายของภาครัฐในการสร้างชีวิตใหม่ให้คนขอทาน คนเร่ร่อน คนไร้ที่พึ่ง ในบริเวณที่ทำการนิคมสร้างตนเอง มีบุคลากรที่ปฏิบัติงานตามมาตรฐานของหน่วยงานระดับนโยบายที่กำกับดูแล แต่ไม่เพียงพอสำหรับการจัดบริการสวัสดิการสังคมขาดความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการปฏิบัติงานและไม่มีความมั่นคงในสายงานอาชีพ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมีข้อจำกัด เช่น งบประมาณไม่เพียงพอ การสั่งการและการมอบหมายงานข้ามหน่วยงานมีความเป็นไปได้ยากไม่สามารถปฏิบัติได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับงานของกฤษณีย์ ศรีจันทร์ (2563) ที่ได้ศึกษาการประเมินผลโครงการบ้านน้อยในนิคมสร้างตนเองของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ พบว่า การบริหารทรัพยากรยังมีข้อจำกัด อาทิ งบประมาณไม่เพียงพอ ต่อการพัฒนาศักยภาพสมาชิกพื้นที่ในการฝึกอาชีพทำได้แต่การเกษตรเท่านั้น สำหรับในด้านการ

ประเมินผลเป็นไปตามเอกสารแบบฟอร์มตัวชี้วัดที่หน่วยงานในระดับนโยบายกำหนดไว้แต่ยังมีปัญหาในทางปฏิบัติสอดคล้องกับงานศึกษาของ ปวรวรรณ เผือกผาสุข(2562) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของทีมนสวิชาชีพในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งตามแผนฟื้นฟูรายบุคคล (Individual Rehabilitation Plans: IRP): กรณีศึกษา : โครงการสร้างชีวิตใหม่ให้คนขอทาน คนเร่ร่อน คนไร้ที่พึ่ง (บ้านน้อยในนิคม) ในนิคมสร้างตนเอง นาร่อง 5 แห่ง พบว่า มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามแผนฟื้นฟูรายบุคคล (IRP) ได้แก่ การขาดความรู้ความเข้าใจในลักษณะงาน ปัญหาในด้านงบประมาณ และปัญหาจากการกำหนดนโยบาย สำหรับด้านงบประมาณ รายรับรายจ่าย ได้แก่ ค่าอาหารและสาธารณูปโภค ตลอดจนค่าจ้างเหมาบุคลากรในตำแหน่งครูพี่เลี้ยง รายรับไม่มีความแน่นอนเนื่องจากตลาดชุมชนในการรองรับผลผลิต ที่ผลิตได้โดยสมาชิกโครงการบ้านน้อยในนิคมสร้างตนเอง มีข้อจำกัดในการจำหน่าย คือการแข่งขันกับร้านค้าประจำในตลาดชุมชน ความต้องการของสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ ได้แก่ ต้องการขอรับคำแนะนำการติดต่อญาติและการเยี่ยมบ้าน ต้องการการผ่อนปรน กฎ ระเบียบ เพื่อความเป็นอิสระในการดำรงชีวิต ต้องการได้รับการจัดสรรที่ดินและทุนกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพ และต้องการมีรายได้จากการจ้างงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานของ ธนากร ยุทธพลนาวิ (2553) ที่ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการบริการสำหรับคนไร้บ้าน : ศึกษากรณีการให้บริการของมูลนิธิพัฒนาที่อยู่อาศัย เพื่อศึกษาความต้องการของคนไร้บ้านและปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการสวัสดิการของคนไร้บ้านพบว่า ต้องการที่จะกลับไปอยู่กับครอบครัว และต้องการด้านอุปโภคบริโภคมากที่สุด ส่วนประเด็นการมีส่วนร่วมในการจัดบริการสวัสดิการสังคม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการออกแบบวิธีการดำเนินการโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งร่วมออกแบบกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพสมาชิกโครงการ มีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ มีส่วนร่วมในการดำเนินการ และมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับงานของ โสภณิก พรหมดี(2562) ที่ได้ศึกษา การให้บริการสวัสดิการสังคมคนไร้ที่พึ่ง กรณีศึกษา สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งหญิงธัญบุรี ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่และชุมชนเป็นหลัก พัฒนาให้เกิดการพึ่งพาตนเองในรูปแบบการรวมกลุ่ม เพื่อสร้างกลุ่มที่เข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้และขยายผลไปสู่ครอบครัวชุมชน

2. แนวทางการส่งเสริมการจัดบริการสวัสดิการสังคมของโครงการบ้านน้อยในนิคมสร้างตนเองในจังหวัดพิษณุโลก

ผลการศึกษาพบว่า ควรมีแนวทางสนับสนุนให้มีระบบการป้องกันการไร้ที่พึ่ง ได้แก่ การช่วยเหลือจากครอบครัวคนใกล้ชิดหรืออาจจะเป็นครอบครัวอุปถัมภ์ เช่น การส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมที่สร้างสัมพันธ์ที่ดีภายในครอบครัว ความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว การจัดการความขัดแย้งในครอบครัว ระบบป้องกันที่ดีนี้เริ่มจากครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของวิบูลย์ วัฒนนามกุล และคณะ(2019) ที่ได้ศึกษาศึกษาปัจจัยที่ทำให้กลายเป็นคนไร้บ้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านครอบครัวและปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ความยากจน การศึกษาที่ต่ำ มีอาชีพที่ไม่มั่นคง ขาดความอดทน และไม่มีวินัย มีความขัดแย้งกับครอบครัว ไม่สามารถอาศัยอยู่รวมกับครอบครัวอีกต่อไป ส่วนการสนับสนุนให้ครอบครัวที่มีความพร้อมทางเศรษฐกิจรับอุปถัมภ์คนไร้ที่พึ่ง โดยมีระบบการจูงใจโดยให้ได้รับค่าตอบแทนจากรัฐ เช่น สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดู หรือได้รับการลดหย่อนภาษีเป็นต้นก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะสามารถ ใช้เป็นระบบการป้องกันการไร้ที่พึ่งได้ และ

ในงานศึกษาของพงศธร สรรคพงษ์ (2560) ที่ได้ศึกษาสาเหตุและความต้องการสิทธิสวัสดิการสังคมจากหน่วยงานของรัฐของครัวเรือนที่ทอดทิ้งครอบครัวในพื้นที่เขตเทศบาลนครพิษณุโลก โดยพบว่าการแก้ไขปัญหาคือการแก้ปัญหาที่สาเหตุของการตัดสินใจทอดทิ้งครอบครัว และนอกจากนี้ในงานศึกษาของ สุภารัตน์ แก้วกำเหนิด (2559) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาทางกฎหมายในการคุ้มครองคนเร่ร่อนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2557 ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุของการที่คนต้องออกมาเร่ร่อน พบว่า คนป่วยทางกาย คนป่วยทางจิต และคนขอทาน ซึ่งบุคคลเหล่านี้มักเป็นกลุ่มที่ถูกทอดทิ้งและไร้ที่พึ่ง ซึ่งจะพบได้มากในสังคมที่มีความเหลื่อมล้ำ องค์การที่ให้การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งที่มีหลายองค์กรและหลายลักษณะ รัฐไม่สามารถกำหนดมาตรฐานในการปฏิบัติต่อคนไร้ที่พึ่งเพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันได้ ดังนั้นรัฐจึงควรเน้นการทำงานเชิงป้องกัน โดยในประเด็นนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยแนวทางสนับสนุนให้มีระบบการป้องกันการไร้ที่พึ่งอีกด้วย และควรสนับสนุนให้ตระหนักในความภาคภูมิใจในตนเองและพึ่งตนเอง ได้แก่ การสนับสนุนให้มีขวัญกำลังใจที่ดีย่อมจะเป็นแรงผลักดันให้เกิดการที่ได้ช่วยเหลือตนเอง เห็นคุณค่าในตนเองพึ่งตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของ อภิญา เวชชัย (2555) ที่ศึกษาพบว่า การส่งเสริมให้บุคคล ค้นหาความสามารถ ความเชี่ยวชาญ จุดแข็ง คุณค่าที่มีอยู่ภายในตนเอง เพื่อให้เกิดความตระหนักรู้ในพลังแห่งตน รู้การกระทำในสิ่งที่เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถของตนเอง และยังสอดคล้องกับ Robert Adams (2003) ที่ได้กล่าวว่า ลักษณะของการปฏิบัติงาน ด้านหนึ่ง ที่เกี่ยวข้องกับการเสริมแรงและความภาคภูมิใจในตนเอง ก็คือ การได้ปลูกสร้างจิตสำนึกของตนเองและช่วยให้ตนเอง มองเห็นสาเหตุของปัญหาในระดับส่วนตัว เกิดการเรียนรู้ในระดับการวิเคราะห์ในระดับลึกได้ ก็จะเป็นการเรียนรู้ในระดับการปลูกสร้างจิตสำนึก จนสามารถเปลี่ยนความคิด เกิดการสร้างกำลังใจในตนเอง และฟื้นฟูตนเองจากปัญหาได้ และค้นหาสิ่งที่ถนัดกับความรู้ความสามารถของตนเอง และนอกจากนี้ควรให้มีกองทุนสวัสดิการสำหรับการประกอบอาชีพและการสร้างรายได้ ได้แก่ การมีกองทุนสวัสดิการเพื่อเป็นการสร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิตโดยการส่งเสริมสนับสนุนทั้งด้านการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพและการประกันตนเองด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานของ KristenG. et al., 2017 ที่ได้วิเคราะห์ถึงการเพิ่มขึ้นของคนไร้ที่อยู่อาศัยที่แฝงอยู่ในมลรัฐฮาวายที่เข้ามาขอความช่วยเหลือผ่านศูนย์พักพิงและบริการของรัฐ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มคนไร้บ้านเหล่านี้ ใช้ที่พักพิงฉุกเฉินที่พักพิงชั่วคราวและใช้บริการการช่วยเหลือที่แตกต่างกัน คือ ใช้บริการที่พักพิงเฉพาะช่วงเวลา ไปจนถึงใช้บริการน้อยที่สุด และมีการเข้ามาใช้บริการด้านการกู้ยืมจากกองทุนสวัสดิการสังคมในการสร้างอาชีพเพื่อความมั่นคงในชีวิต ควรสนับสนุนระบบการดำรงชีวิตอิสระ ได้แก่ ความอิสระในการดำรงชีวิตทางด้านร่างกาย สังคมและความคิดเห็น สอดคล้องกับงานของ พงศธร สรรคพงษ์ (2560) ที่ได้ศึกษาสาเหตุและความต้องการสิทธิสวัสดิการสังคมจากหน่วยงานของรัฐของครัวเรือนที่ทอดทิ้งครอบครัวในพื้นที่เขตเทศบาลนครพิษณุโลก พบว่า บุคคลมีความต้องการการดำรงชีวิตอิสระ และควรส่งเสริมให้มีงานทำและการสร้างรายได้ ได้แก่ การช่วยเหลือให้ผู้ที่มีปัญหาความยากลำบากในชีวิตสามารถช่วยเหลือตนเอง และการพึ่งตนเองได้ ที่สอดคล้องกับงานของ พงศธร สรรคพงษ์ (2560) ได้ศึกษาสาเหตุและความต้องการสิทธิสวัสดิการสังคมจากหน่วยงานของรัฐของครัวเรือนที่ทอดทิ้งครอบครัวในพื้นที่เขตเทศบาลนครพิษณุโลก ผล

การศึกษาพบว่า ความต้องการของคนไร้บ้าน คือ ต้องการปัจจัยสี่แห่งการดำรงชีวิต ต้องการมีรายได้มากขึ้น ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นว่าการได้รับการส่งเสริมให้ทำงานทำและการมีรายได้ เป็นสิ่งที่รัฐควรส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคลที่ประสบปัญหาความยากลำบากในการดำเนินชีวิตได้ช่วยเหลือตนเอง

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ คือ ควรนำข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ ไปใช้ในการอ้างอิงหรือเป็นแนวปฏิบัติที่ดีในการกำหนดให้มีบุคลากรทางวิชาชีพสังคมสงเคราะห์เฉพาะรายจิตวิทยา การให้บริการและการให้คำปรึกษาเฉพาะกรณีในโครงการบ้านน้อยในนิคมสร้างตนเองทั้ง 24 แห่งทั่วประเทศ

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย คือ ข้าราชการฝ่ายการเมืองที่มีบทบาทหน้าที่ในการกำกับดูแลงานด้านการพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ควรเสนอนโยบายในการแก้ไขกฎ ระเบียบ ข้อบังคับและมาตรการทางกฎหมายสำหรับการจ้างเหมาบริการเฉพาะกลุ่มเป้าหมายคนไร้ที่พึ่งให้ทำงานสร้างรายได้ในที่ดินของนิคมสร้างตนเอง และหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงานโครงการบ้านน้อยในนิคมสร้างตนเอง ควรที่จะเสนอนโยบายในการจัดสรรที่ดินเฉพาะสำหรับประกอบอาชีพและครองชีพในเขตนิคมสร้างตนเองให้กับกลุ่มเป้าหมายสมาชิกที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กฎหมายกำหนด

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป คือ ควรมีการทำวิจัยในหัวข้อ การศึกษารูปแบบในการให้บริการสวัสดิการสังคมเฉพาะกลุ่มเป้าหมายคนไร้ที่พึ่งที่มีข้อจำกัดเกี่ยวกับความผิดปกติทางร่างกายและจิตใจในสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งทั่วประเทศ

เอกสารอ้างอิง

กฤษณัย ศรีจันทร์. (มกราคม-เมษายน 2563) “การประเมินผลโครงการบ้านน้อยในนิคมสร้างตนเอง

ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ”. *วารสารสังคมวิทยา*, 11(1-2020): 18-31.

กองคุ้มครองสวัสดิภาพและเสริมสร้างคุณภาพชีวิต กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. (2564) *แผนปฏิบัติการ*

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 63-69.

ธนากร ยุทธพลนาวิ. (2553). *การพัฒนาระบบบริการสำหรับคนไร้บ้าน : ศึกษากรณีการให้บริการ*

ของมูลนิธิพัฒนาที่อยู่อาศัย. (วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร.

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บุญเลิศ วิเศษปรีชา. (2560). การหวนกลับมาของงานชาติพันธุ์วรรณนา : “อยู่ที่นั่น” กับคนไร้บ้านในมะนิลา

ประเทศฟิลิปปินส์. *วารสารธรรมศาสตร์*, (36): 21-32.

- ปวรวรรณ เผือกผาสุก. (2562) “บทบาทของทีมนักวิชาชีพในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งตามแผนฟื้นฟูรายบุคคล (Individual Rehabilitation Plans: IRP): กรณีศึกษานิคมสร้างตนเองนาร่อง 5 แห่ง”. ในงานสัมมนาทางวิชาการเนื่องในโอกาสการสถาปนาคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มธ. ครบรอบ 65 ปี หัวข้อหลัก “สิทธิและความเสมอภาค : ความท้าทายของสังคมไทยในกระแสการเปลี่ยนผ่าน”. หน้า 73- 85. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พงศธร สรรคพงษ์. (2560). “คนไร้บ้านที่ทิ้งครอบครัว ศึกษาเฉพาะกรณีคนไร้บ้านในพื้นที่ เขตเทศบาลนครพิษณุโลก”. *วารสารสังคมศาสตร์*, 29 (2/2560): 39-70.
- วิบูลย์ วัฒนนามกุล และคณะ. (2562) “.ปัจจัยที่ทำให้กลายเป็นคนไร้บ้าน: กรณีศึกษาคนไร้บ้านในเขตเทศบาลนครขอนแก่น”. *วารสารปาริชาติ*, 32(1): 177-213.
- สุดารัตน์ แก้วกำเนิด. (2559). ปัญหาทางกฎหมายในการคุ้มครองคนเร่ร่อนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2557. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต) กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- โสภณิก พรหมดีป. (2562). การให้บริการสวัสดิการสังคมคนไร้ที่พึ่ง กรณีศึกษา สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งหญิงธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี. (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อัจฉรา รักยุติธรรม. (2559). *คนไร้บ้าน การเดินทางสู่ความโดดเดี่ยว*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).
- อภิญา เวชชัย. (2555). *การเสริมพลังอำนาจในการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Robert Adams. (2003) *Social Work and empowerment*. 3rd edition, British Association of Social Work.
- Kristen G., John P. Barile, Charlene K. (2017). Describing Trajectories of Homeless Service Use in Hawai'i Using Latent Class Growth Analysis. *American Journal of Community Psychology*, 59(1-2), 158-171.